

TÁJÉKOZTATÓ SZOLGÁLAT A KÖNYVTÁRI ÉS INFORMÁCIÓS MUNKA ESZKÖZEIRŐL, BERENDEZÉSEIRŐL

HEGYKÖZI Ilona – TREMKÓNÉ MESZLENY Mária

A SZOLGÁLAT CÉLJA, FELADATAI

Köztudott, hogy a különböző munkafolyamatok gépesítése milyen jelentős szerepet játszik napjainkban. Nem véletlen tehát, hogy nemzetközi – KGST országok közötti – tájékoztató szolgálat alakult az információs munka eszközeiről és berendezéseiről a Nemzetközi Tudományos és Műszaki Információs Rendszer (NTMIR) keretében, melyben a Könyvtártudományi és Módszertani Központ bázisszervi feladatokat lát el. E szolgáltatás lényegéről, a NTMIR-rel, illetve az Információ Elmélete és Gyakorlata Nemzetközi Információs Szolgálattal (IEGYNISZ) való kapcsolatáról a Könyvtáros 1978/1 számában (30–33.p.) részletesen olvashattunk.

Most arról kívánunk beszámolni, hogyan működik, jelenleg hol tart a múlt évben beindult tájékoztató szolgáltatás, és milyen fejlesztési lehetőségei vannak. A cél az, hogy a könyvtárak és tájékoztatási intézmények megismerjék azokat az eszközöket és berendezéseket, melyek a könyvtárak tervezése, felszerelése, valamint a munkafolyamatok felépítése során hasznosíthatók.

PROSPEKTUS- ÉS ADATTÁRUNK

Gyűjtési tevékenységünket elsődlegesen a prospektusokra terjesztjük ki, de ez a gyűjtemény egy adattárral is kiegészül, mely egyrészt saját feldolgozott állományunkat tükrözi, másrészt más prospektustárakét. Ez esetben a dokumentummal nem rendelkezünk, csak az eszközök és berendezések főbb műszaki jellemzőit feltüntető adatlapokkal.

Mivel a használt adatlapokat az IEGYNISZ szakértői értekezlete hagyta jóvá és a Szolgálat nyelve az orosz, eleve kedvezők a feltételek ahhoz, hogy a szocialista országok intézményeitől egységes adatlapokon kapjuk meg a gyűjtőkörbe tartozó azon prospektusok műszaki adatait, amelyek saját állományunkban nem találhatók meg. Ez a nemzetközi együttműködéssel kiépített adattár – a tervek szerint – beépíthető lesz majd a NTMIR számítógépes rendszerébe.

A PROSPEKTUSTÁR GYŰJTŐKÖRE

Prospektusainkat öt témakörben gyűjtjük: audiovizuális technika, reprográfia, mikrofilmtechnika, szervezéstechnika és számítástechnika (adatrögzítő és közvetítő berendezések, illetve terminálok). Jelenleg mintegy 2500 prospektusunk van. A magyar piacról aránylag jó áttekintésünk van, ugyanis a magyar gyártó cégek prospektusait kötelességedként megkapjuk. A szocialista országok gyártmányismertetőit sajnos csak hiányosan tudjuk beszerezni, ami igen nagy gond, mivel elsődleges feladatunk lenne, hogy a KGST országok könyvtárait és tájékoztatási intézményeit a szocialista országokban gyártott és forgalmazott berendezésekről tájékoztassuk. Sokkal gazdagabb anyaggal rendelkezünk a tőkés országok gyártmányaira vonatkozóan, melyhez főként a gyártó cégekkel történő levelezés útján jutunk. Tudjuk, hogy az ezekben a prospektusokban feltüntetett eszközök és berendezések beszerzése devizális nehézségekbe ütközik, de úgy véljük, hogy a tájékoztatás akkor teljes, ha a lehető legszélesebb választékot mutatjuk be. Az ennek nyomán sokasodó igényeken keresztül a forgalmazást, sőt még a hazai gyártást is befolyásolhatjuk.

Néhány eredményes kapcsolat kialakításáról máris beszámolhatunk. Magyarországon főleg az OMKDK prospektustára áll rendelkezésünkre adatlapkészítés céljából, de lépéseket teszünk a MTESZ-nél és a KG Informatiknál hasonló ügyben. A szocialista országok közül a GPNTB-től (Szovjet Országos Műszaki Könyvtár) és a TUK-tól (Könyvtártechnikai Központ, Prága) kapunk értékes anyagot.

A PROSPEKTUSOK FELDOLGOZÁSA

A prospektusokat, illetve adatlapokat egységes osztályozási elv alapján készült rubrikátor segítségével rendszerezzük. A rubrikátor erősen felhasználócentrikus, ami a főosztályok és az osztályok megalkotásában is megmutatkozik. A kompatibilitást azzal biztosítottuk, hogy csak két szintig bontottuk a hierarchiát, így a rubrikátor – a tervek szerint – nehézség nélkül beépíthető lesz a jövőben készülő NTMIR tárgyszójegyzékbe. A rubrikátor magyar és orosz nyelvű.

A prospektusokról adata lap készül, amely a gyártmány legfontosabb műszaki jellemzőit és a gyártó cég adatait tartalmazza.

Míg a prospektusokat számsorban tároljuk, az adatlapokat a rubrikátor alapján soroljuk be és keressük vissza. Feldolgozási elvünk az, hogy minden típusváltozatról külön adatlap készüljön. Nyilvántartást vezetünk a gyártó cégekről is.

SZOLGÁLTATÁSOK

Jogos elvárás, hogy tájékoztató szolgálatunk érzékenyen reagáljon a technikai újdonságokra. 1977 nyarán kezdte meg a KMK jeladó tájékoztatását szabadlappos formában, eredetileg háromhetes ütemezéssel. – Nyomdatechnikai okokból azonban csak

kéthónapos átfutási idővel valósult meg. A magyar, orosz és angol nyelvű kiadványsorozathoz – az újdonságokat hangsúlyozva – a reprográfia, szervezéstechnika, mikrofilmtechnika és az audiovizuális technika témakörökből válogattunk anyagot.

Jól tudjuk, hogy ez a jeladó tájékoztatás számos fogyatékoságot rejt magában. Gondot okoz – különösen a szocialista gyártmányok esetén – a forgalmazó, olykor a gyártó cég felderítése és gyakran hiányzik a beszerzési árra vonatkozó közlés is. A továbbiakban figyelembe kívánjuk venni a tartalommal és a szerkesztéssel szemben támasztott igényeket a visszajelzések alapján.

Az újdonságokról rendszeresen hírt adó információs szolgáltatásunkon kívül – egyedi megkeresésre – szelektív információs szolgáltatást is nyújtunk. Prospektustárunk anyagával is az érdeklődők rendelkezésére állunk. Köszönettel vesszük, ha az említett gyűjtőkörben prospektusokat juttatnak el hozzánk, vagy kevésbé ismert berendezésekről, jól bevált eszközökről értesítést kapunk.

TOVÁBBI TERVEK

Elmondhatjuk, hogy a könyvtári és információs munka eszközeiről és berendezéseiről tájékoztató Szolgálat – alig másféléves múlttal a háta mögött – inkább tervekben, mint eredményekben gazdag. Megoldandó feladatok egész sora vár a Szolgálatra, mely életképességét azáltal bizonyítja, hogy az igényeket – a rendelkezésre álló lehetőségeken belül – magas fokon elégíti ki; hogy be tud kapcsolódni a NTMIR vérkeringésébe; hogy megtalálja azokat a forrásokat, amelyekből az újat, az időszerűt és a szükségeset a könyvtáraknak – mint felhasználóknak – rendelkezésre tudja bocsátani.

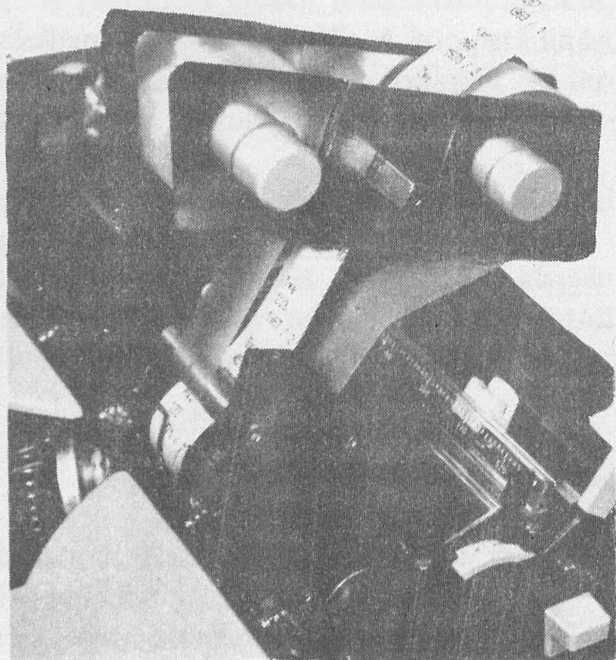
Ízelítő prospektusárunk anyagából

SE-LIN JELZETÍRÓGÉP RAKTÁRI JELZETEK KÉSZÍTÉSÉHEZ

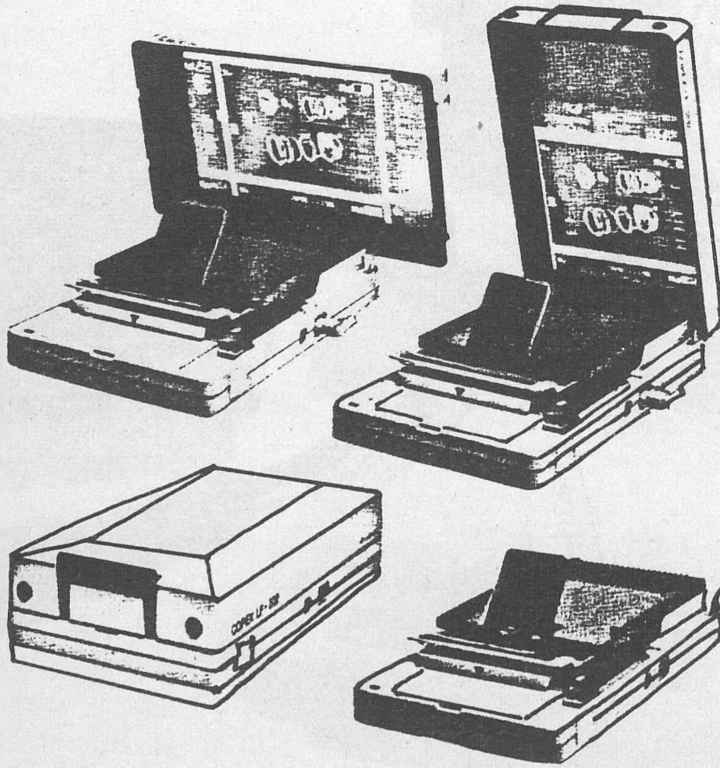
Egy – akár mechanikus, akár elektromos – Olympia típusú irodai írógép a jelzeteket egy speciális szalagra írja a SE-LIN rátét alkalmazásával. A kész szalagot ezután szétvágják, s egy kis vasaló segítségével a könyvek gerincére nyomják fel. A hő hatására a címkeszalag ragasztóanyaga megolvad és beivódik a könyv gerincébe. Az írógéphez egy további, normál-hengeres kocsi is megrendelhető, hogy az írógépet más leírómunkák végzésére is használhassák. A feliratkeercsek 11 színben kaphatók.

Forgalomba hozza:
Eichmüller Organisation
D-7100 Heilbronn
Burenstrasse 45.
NSZK

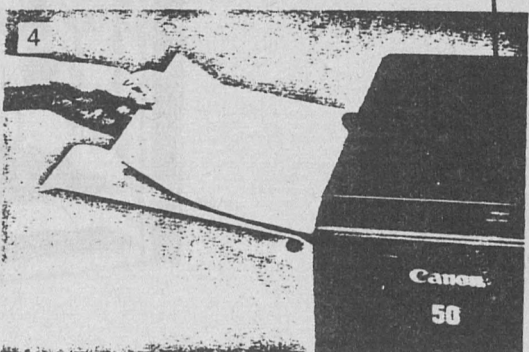
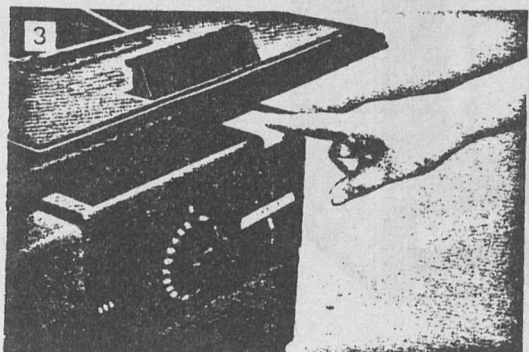
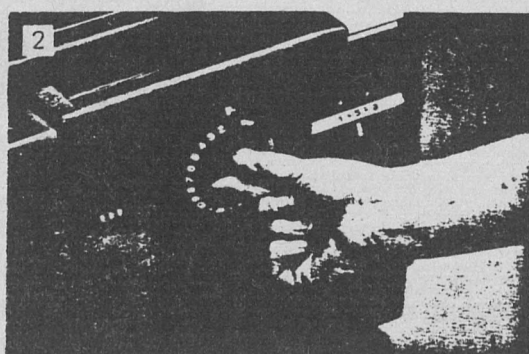
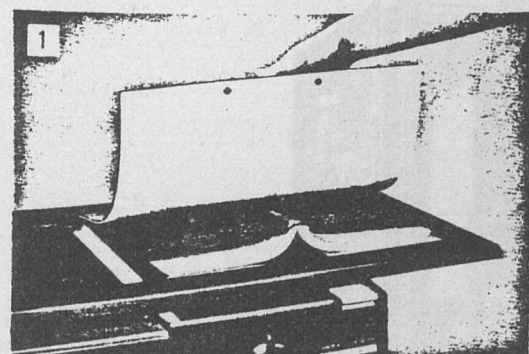
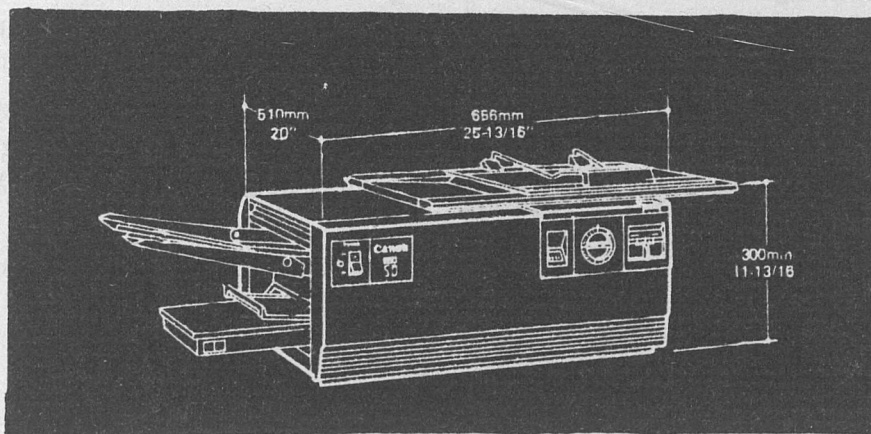
COPEX LF 202 HORDOZHATÓ MIKROFILMLAPOLVASÓ

DIN A6 vagy 106x153 mm méretű mikrofilmlapok és jacketek olvasására alkalmas kisméretű hordozható olvasókészülék. 250x310 mm-es ernyője doboza fedelében található, hosszanti és vízszintes irányban egyaránt elhelyezhető. A doboz fedelét levéve falra is lehet vele vetíteni. Nagyítási aránya 42x vagy 48x. 20 filmlap vagy jacket tárolására alkalmas tár tartozik hozzá. 12 V-os elemmel 110, 120, 220 ill. 240 V-os hálózatról egyaránt üzemeltethető. Magassága lezárva 140 mm, felnyitva 520 mm, szélessége 281 mm, mélysége 461 mm. Súlya 8 kg.

Gyártja: Agfa-Geavert AG — Camera Werk
München
NSZK

CANON NP 50 ELEKTROSZTATIKUS MÁSOLÓKÉSZÜLÉK

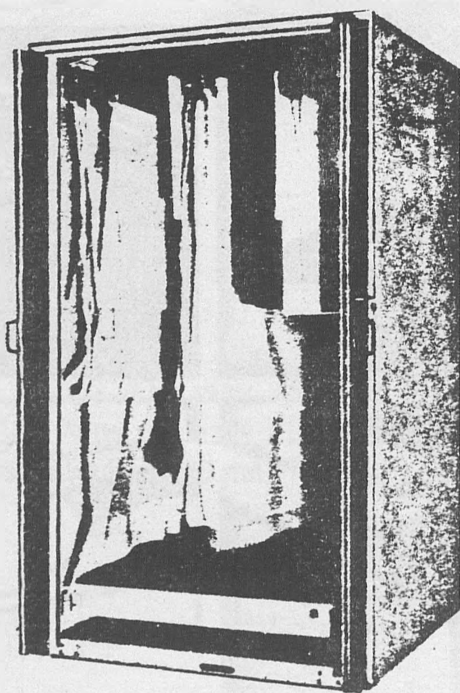
Normál fehér és színes papírra, áttetsző fóliára egyaránt másoló rotációs, felszárak eljárással működő berendezés. A képátvitelt szolgáló másolódob fényérzékeny rétege polyeszter filmmel bevont kadmium-szulfid. Az előhívó folyadék csak a másolódobbal érintkezik,

így a másolópapír nem nedvesedik át, s az elkészült másolatok teljesen száraz állapotban, használatra készen hagyják el a berendezést. A papírt automata adagolja. Az adagoló kazettába 6 féle méretben 250 lap helyezhető. A másolatszám 1-től 20-ig automatikusan szabályozható, s végtelenre is állítható. A 999-ig mutató másolatszámoló bármikor 0-ra állítható. A berendezést zajcsökkentővel is ellátták. A másolható dokumentumok maximális mérete B4. A berendezéssel egyes lapokról és könyvről egyaránt készíthető másolat. Másolási arány: 1:1. Másolási sebesség: 8 db A4 v. B5 méretű másolat/perc; 4 db B4 méretű másolat/perc. Asztalra és állványra is helyezhető. Magasság: 300 mm; Szélesség: 656 mm; Mélység: 510 mm; Súly: 60 kg; Teljesítményfelvétel: 820 W. Hálózati áram: 220 V/50 Hz + 10–20 V.

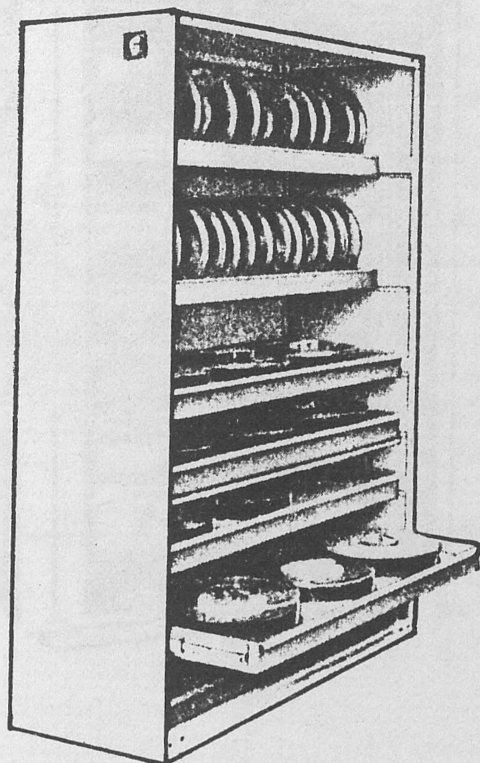
Forgalmazza: Canon Amsterdam N. V.
Gebouw 70
Schiphol Oost
Hollandia

ZIPPEL-RENDSZERŰ BERENDEZÉSEK

Szekrény nagyformátumú dokumentumok tárolására

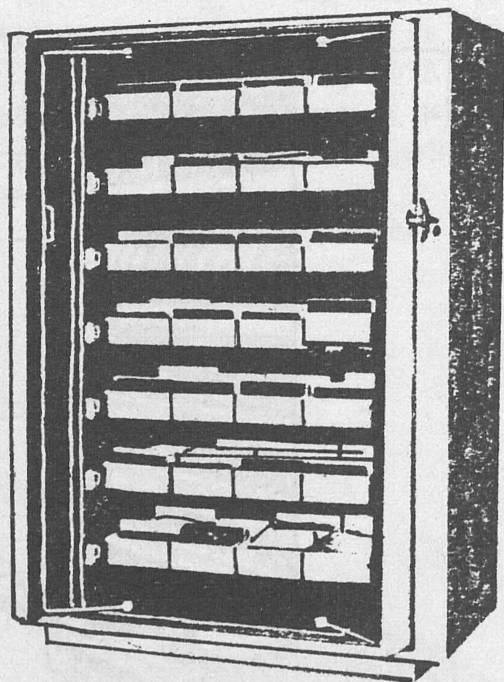

Rajzok, térképek, grafikai dokumentumok függesztett tárolására használható. Süllyesztett ajtaja biztonsági zárral záródik. Befogadóképessége: 700 db A0, 1400 db A1, 1400 db A2, ill. 2100 db A3 méretű dokumentum. Magassága 1750, szélessége 1000, mélysége 1000, ill. 600 mm.

A tárolásra teleszkópos fémtálcák szolgálnak. Befogadóképessége 15 db mágneslemez-köteg és 64 db mágnesszalag. Magassága 1914, 2000 vagy 2500 mm, szélessége 1382 mm, mélysége 526 mm. Önsúlya 75 kp, terhelt súlya 300 kp.

Mikrofilmlaptároló szekrény

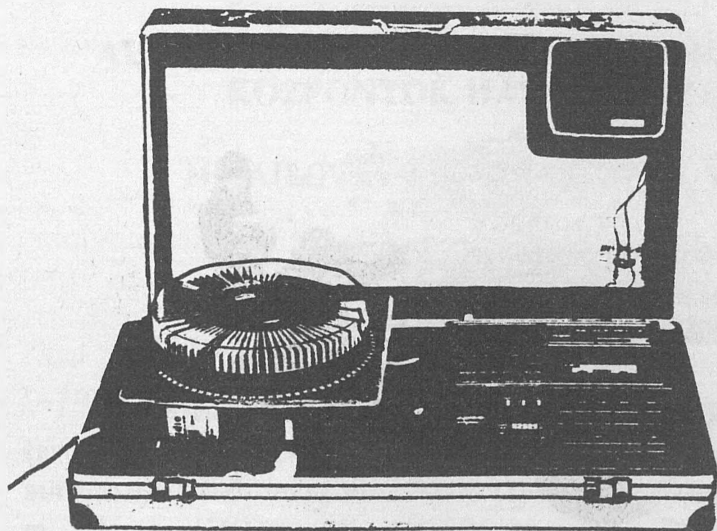
A tárolásra teleszkópos fémtálcákra helyezett műanyag dobozok szolgálnak. A szekrény süllyesztett ajtaja biztonsági zárral záródik. 30 percig védelmet nyújt a tűz ellen. Befogadóképessége 16 000 db mikrofilmlap vagy tasakos kártya, vagy 23 000 db filmlyukkártya. Magassága 1480, szélessége 1040, mélysége 530 mm. Ősúlya 220 kp, terhelt súlya 350 kp.

Gyártja és forgalmazza: Fémfeldolgozó Szövetkezet

Budapest, XIII.

Rajk László u. 54.

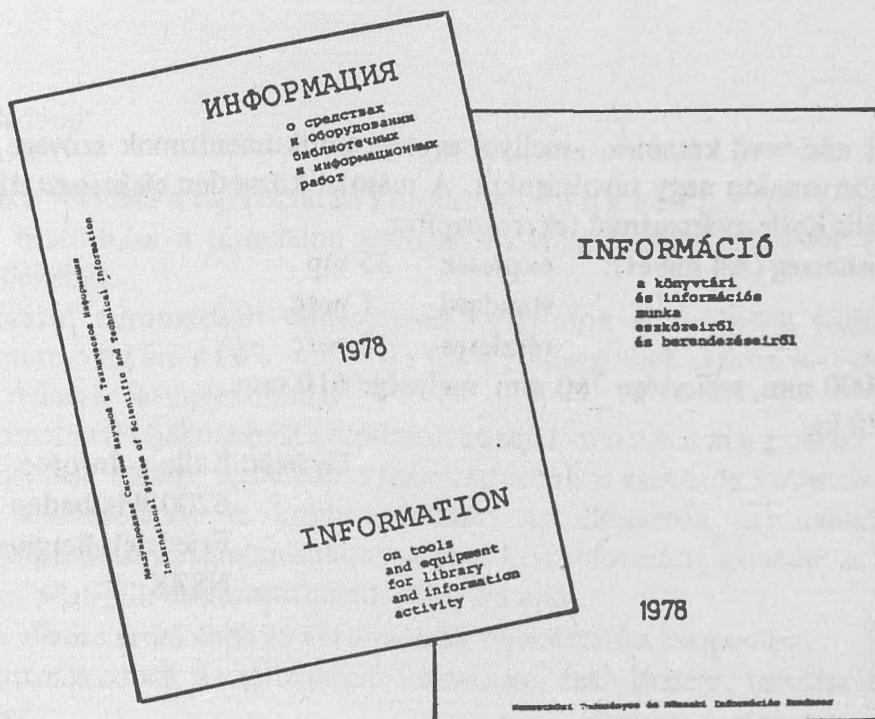
KODAK CAROUSEL S-AV 1000 VETÍTŐ + PHILIPS 2229 AV MAGNETOFON DIA-MAGNÓ RENDSZER

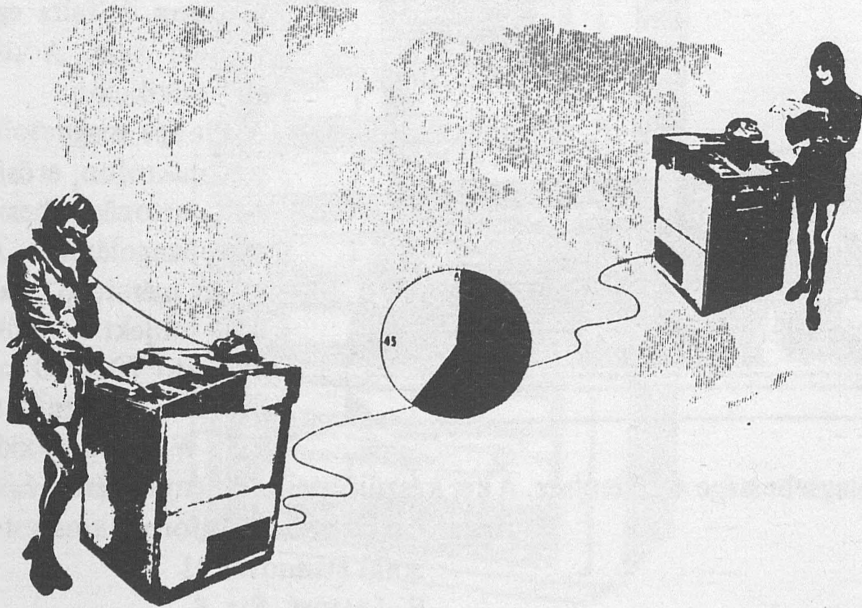
A diatár befogadóképessége 80 db 5x5 cm-es diafelvétel. Ernyője a hordtáska fedelében van, de vászonra és falra egyaránt lehet vetíteni vele. A diafelvételeket automatikusan adogatja. A Philips magnetofonhoz beépített mikrofon, erősítő és keverőpult tartozik a beszéd és a zene összehangolására. A hordtáska külső mérete 62,5x35,5x18 cm. Az objektív fókusztávolsága állítható 70–120 mm-ig. A magnetofon kimenő teljesítménye 1,5 W, krómoxid kazettával

működik, szalagsebessége 4,76 cm/sec. A két készülék teljesítményfelvétele összesen 190 W.

Gyártja: Audio-visuelle Informationssysteme GmbH
3000 Hannover 91
R.-Lattorf-Str. 8.
NSZK

INFOTEC 6000 TÁVMÁSOLÓ (TELEFACSIMILE) BERENDEZÉS

Egybeépített adó-vevő készülék, amellyel egylapos dokumentumok szövege, rajza továbbítható telefonvonalon nagy távolságokra. A másolat közvetlen elektrosztatikus eljárással készül speciális Kalle gyártmányú tekerccsapírra.

Képviteli sebesség (A4 méret):

expressz	35 mp
standard	1 perc
részletes	2 perc

Magassága 1000 mm, szélessége 760 mm, mélysége 610 mm.

Súlya kb. 170 kg.

Gyártja: Kalle – Infotec
6200 Wiesbaden 1
Friedrich-Bergius-Strasse 5.
NSZK